

Angela Grămadă
Februarie 2026

Prietenie asimetrică

*O evaluare critică a relației
dintre România și Republica Moldova*

IMPRESSUM

Publisher

Friedrich-Ebert-Stiftung Romania
Str. Emanoil Porumbaru 21, Apartment 3
RO-011421 București, Sector 1
România

Responsabil:

Jacques Paparo

Friedrich-Ebert-Stiftung Romania
Tel.: +40 21 211 09 82
romania.fes.de

Coordonator proiect:

Cristian Chiscop, FES România

Editare și corectură:

Ioana Miruna Voiculescu

Grafică:

Florin Vedeanu

Fotografie copertă:

Inquam Photos / George Călin

Comenzi și contact

office.romania@fes.de

Utilizarea comercială a materialelor publicate de Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) nu este permisă fără acordul scris al FES. Opiniile exprimate în această publicație nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Friedrich-Ebert-Stiftung sau ale organizației pentru care lucrează autoarea.

Mai multe publicații ale Friedrich-Ebert-Stiftung România pot fi găsite aici: <https://romania.fes.de/ro/publicatii.html>

Angela Grămadă
Februarie 2026

Prietenie asimetrică

*O evaluare critică a relației
dintre România și Republica Moldova*

Cuprins

Introducere	3
Un context regional dificil și o rază de speranță.	4
Solidaritate strategică fără paternalism simbolic.	6
Lecții învățate și greșeli persistente	8
Concluzii și recomandări	12

Introducere

După un *rollercoaster* electoral cu drame politice și un scrutin anulat, în mai 2025 România alegea un nou președinte. Nicușor Dan, candidatul pro-european, primise aproximativ 88% din voturile cetățenilor români care au participat la alegerile prezidențiale în secțiile de vot deschise pe teritoriul Republicii Moldova. Într-un contrast absolut, în celelalte state unde prezența la vot a diasporei a fost importantă, contracandidatul său, George Simion, a obținut mai mult sprijin: Germania (68,30%), Franța (57,24%), Italia (66,70%) sau Spania (68,98%). Rezultatul votului din diaspora precumpănitor în favoarea candidatului așa-numit suveranist s-a încadrat în ceea ce poate fi considerat tendința generală a diasporei de a-și exprima prin vot nemulțumirea față de politica de acasă, percepută ca străină de nevoile reale ale românilor din afara țării și indiferentă la impactul deciziilor luate de București asupra statutului lor socioeconomic, cum ar fi reducerea anumitor cheltuieli bugetare sau asistența pentru Ucraina. Pe acest fundal, cele 88 de procente obținute de Nicușor Dan în Republica Moldova au avut o greutate relativ mare în rezultatul final al votului pentru alegerea președintelui României, contrastând puternic cu votul restului diasporei.

O nouă provocare apărea astfel pe radarul politicii de la București: diaspora românească din Moldova. Actorii politici au interpretat participarea activă a electoratului cu drept de vot de pe teritoriul Republicii Moldova foarte diferit. Tabăra pro-europeană de la București, aflată încă în șoc după anularea alegerilor din decembrie 2024, a contat pe sprijinul electoral al moldovenilor cu cetățenie română care își doreau să vadă Republica Moldova în Uniunea Europeană. De partea cealaltă, candidatul George Simion a pledat deschis pentru sistarea asistenței financiare sau a oricărei forme de sprijin pentru Republica Moldova, susținând în mod repetat că Republica Moldova este un stat artificial. Mai mult, acesta a acuzat partidul de guvernământ de la Chișinău, dar și pe președinta Maia Sandu, de imixtiune în procesul electoral, pentru că ar fi adresat mesaje de susținere contracandidatului său, Nicușor Dan. După anunțarea rezultatelor, discursul lui George Simion a fost preluat și transformat de unii dintre

susținătorii săi în discurs de ură la adresa cetățenilor români din Republica Moldova.

În urma scrutinului, tabăra suveranistă, care pierduse alegerile, a acuzat cetățenii români din Republica Moldova de o înțelegere precară a realităților românești, reproșându-le că singura lor legătură cu România sunt beneficiile sociale sau economice – alocații pentru copii, pensii, acces pe piața muncii europene datorită pașaportului românesc. În spațiul public au apărut chiar apeluri la semnarea unor petiții pentru modificarea legislației în vigoare ca să permită retragerea cetățeniei române pentru locuitorii din stânga Prutului. Totuși, această situație necesită o abordare mult mai complexă, decât o simplă declarație politică. Și asta deoarece există un număr foarte mare de cereri depuse pentru redobândirea cetățeniei române. Începând cu anul 2010, când a fost înființată Autoritatea Națională pentru Cetățenie, au fost soluționate pozitiv peste 739.000 de cereri pentru redobândirea cetățeniei române de către cetățeni ai Republicii Moldova. Numărul de cereri depuse pentru aceeași perioadă a depășit cifra de 835.000. Datele confirmă creșterea numărului de cetățeni români din Republica Moldova care au dreptul la vot asigurat.

Românii din Republica Moldova, însă, au transmis un mesaj foarte clar: într-un context regional complicat de conflictul de la frontiera estică și de un război hibrid, alegerea a fost condiționată de sentimentul că votul lor joacă un rol vital într-un moment dificil pentru ambele țări. Astfel, cetățenii români din Republica Moldova au avut propriile criterii de evaluare a candidaților, preferând să voteze util, din considerente de securitate, și mai puțin ideologice. Semnalând dorința unei colaborări mai strânse pe direcția integrării europene, a sprijinului economic și a solidarității culturale, rolul jucat de cetățenii români din stânga Prutului în alegerile prezidențiale din România a repus pe tapet nevoia unei reexaminări critice a legăturii dintre cele două state – politice, diplomatice, economice și culturale – prin prisma transformărilor pe care relațiile bilaterale le-au suferit după 2022.

Un context regional dificil și o rază de speranță

În ce fel a modelat contextul regional de după februarie 2022 discursul și voința politicianilor, dar și evoluția dialogului bilateral sau calitatea interacțiunilor pe diferite paliere între România și Republica Moldova? Este o întrebare importantă, înțelegerea factorilor care formează acest context fiind esențială pentru a percepe mai bine elementele care au transformat în ultimii ani dialogul dintre București și Chișinău.

Ambele state au frontiere comune cu Ucraina: România are aproximativ 600 km de frontieră comună cu Ucraina și se confruntă cu o Rusie asertivă în Marea Neagră, iar Republica Moldova are de-a face cu un conflict înghețat în raioanele de est, la frontiera cu Ucraina, și cu animozități etnice atât în nordul, cât și în sudul țării. Agresiunea extinsă a Rusiei împotriva Ucrainei, declanșată la 24 februarie 2022, este în prezent cea mai mare amenințare la adresa securității celor două țări.

După izbucnirea războiului în Ucraina, România și Republica Moldova au devenit parte a sistemului de asistență umanitară pentru cetățenii ucraineni. Republica Moldova a aderat la Mecanismul de Protecție Civilă al Uniunii Europene în luna septembrie 2023. Potrivit Reprezentanței Comisiei Europene în România, Republica Moldova a beneficiat de acest mecanism pentru a face față numărului mare de persoane strămutate din Ucraina ca urmare a invaziei ruse la scară extinsă în țara vecină. În același context, în România, la Suceava, a fost inaugurat un hub umanitar pentru sprijinirea refugiaților ucraineni, acesta devenind funcțional încă din primăvara anului 2022. Astfel, ambele state oferă în prezent facilități legate de infrastructura de transport sau comercială care contribuie la asigurarea unor resurse financiare pentru bugetul de stat al Ucrainei. Relevanța acestora a crescut și mai mult în contextul extinderii discuțiilor despre rolul și statutul pe care l-ar putea obține Bucureștiul și Chișinăul în procesul de reconstrucție post-război a statului ucrainean. România dorește să își asume rolul de hub logistic pentru Ucraina, iar includerea Republicii Moldova în această ecuație de infrastructură îi întărește capacitatea de a juca un rol esențial în acest proces. Relevanța cooperării este evidențiată și de participarea activă în cadrul trilateralei România-Ucraina-Republica Moldova, ridicată la nivel prezidențial (Trilaterala prezidențială România-Republica Moldova-Ucraina) după summitul pentru Europa de Sud-Est, organizat la Odessa în vara lui 2025 (Președinția României, iunie 2025).

Republica Moldova nu dispune de garanții de securitate ferme, care să îi asigure suveranitatea și integritatea teritorială în cazul unui scenariu negativ în Ucraina. În acest context, România trebuie să își asume protecția propriilor cetățeni atât în țară, cât și în afara frontierelor naționale – inclusiv a cetățenilor săi din Republica Moldova. Acest lucru presupune o viziune privind interacțiunea bilaterală cu Republica Moldova, care să contribuie la întărirea capacităților de apărare ale țării vecine prin diferite programe și inițiative de sprijin bilateral direct, dar și prin promovarea intereselor de securitate ale acesteia în cadrul formatelor de cooperare în domeniul securității la care Bucureștiul are deja acces, ca stat membru UE și NATO.

Situația gravă de securitate a adus însă și o rază de speranță pentru Republica Moldova, în care România a avut de jucat un rol aparte. Consecințele geopolitice ale războiului din Ucraina au făcut posibilă deblocarea procesului de integrare europeană pentru Chișinău. După ce Ucraina a depus cererea de aderare la Uniunea Europeană la data de 28 februarie 2022, Republica Moldova și Georgia i-au urmat exemplul. Astfel, pe 3 martie 2022, ambele state și-au înaintat cererile de aderare la Uniunea Europeană.

România a răspuns imediat printr-o diplomatie europeană activă pentru a convinge partenerii din UE că Republica Moldova trebuie să primească asistența politică, economică și diplomatică necesară pentru a nu rămâne în afara proiectului european. În același context, România a contribuit prin eforturi diplomatice importante și la asigurarea accesului cetățenilor din Republica Moldova la resurse suplimentare pentru asigurarea securității în diferite domenii. În mod special este vorba de crize de securitate regională, dar și la mecanisme care contribuie la combaterea consecințelor dezastrelor naturale sau tehnogene. Astfel, aceste demersuri ale părții române s-au încadrat într-un efort mai amplu la nivel european de a oferi sprijin extins statelor afectate de agresiunea rusă împotriva Ucrainei (Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova, septembrie 2023). Abandonarea Republicii Moldova în sfera de influență a Kremlinului ar fi însemnat că Federația Rusă s-ar fi apropiat și mai mult de obiectivele definite în principalele sale documente strategice de politică externă: refacerea influenței sale în spațiul ex-sovietic.

Confruntată cu război și instabilitate la granițele sale de est (Ucraina, sub asediu militar, Georgia, cu o democrație în regres și cu teritorii sub ocupație rusă, Belarus, anexă a războiului Rusiei împotriva Ucrainei, Armenia și Azerbaidjan, concentrate pe soluționarea propriilor probleme și dileme de securitate), Uniunea Europeană avea o singură opțiune geostrategică: păstrarea Ucrainei și a Republicii Moldova pe orbita europeană prin extinderea mecanismelor de stabilizare sub forma asistenței pentru dezvoltare economică și socială – în cazul Republicii Moldova, cu România în postura de catalizator asumat. Deloc de neglijat,

procesul de aderare la Uniunea Europeană a Chișinăului ar întări nu doar securitatea și stabilitatea la frontiera estică a Uniunii, dar ar avea potențialul de a transforma într-o manieră pozitivă și rolul și statutul României în calitate de actor responsabil, care și-a asumat o politică externă adaptată provocărilor și contextului actual.

Pentru ca acest lucru să devină realitate însă, este în sarcina autorităților de la București să analizeze, să evalueze, să înțeleagă și să își asume pe deplin acest rol de contribuitor la securitatea regională – în special prin intermediul relației speciale pe care o are cu Chișinăul.

Solidaritate strategică fără paternalism simbolic

După 2022, relația bilaterală dintre România și Republica Moldova a trecut de la simbolismul fraternității la o solidaritate strategică bazată pe cooperare pragmatică. Bucureștiul a consolidat dimensiunea instituțională prin relansarea Camerei Bilaterale de Comerț și Industrie, noi acorduri privind utilizarea fondurilor europene și sprijinirea constantă a rezilienței Chișinăului, țintă a războiului hibrid rusesc. În același context regional complicat, a fost necesară o mobilizare extraordinară pentru a găsi resurse financiare care să ajute Republica Moldova să facă față provocărilor asociate războiului din Ucraina. Astfel, România, în parteneriat cu Franța și Germania, au lansat Platforma de Sprijin pentru Moldova. Prin această inițiativă, cele trei state partenere au reușit să mobilizeze resurse importante, destinate diminuării impactului negativ al agresiunii ruse pe mai multe dimensiuni. Una dintre acestea se referea la asigurarea asistenței umanitare pentru refugiați și întărirea capacităților Republicii Moldova de a răspunde riscurilor de securitate. O altă dimensiune, însă, avea drept obiectiv atenuarea efectelor negative directe ale războiului asupra economiei regiunii. Mai mulți donatori au fost invitați să contribuie la dezvoltarea Republicii Moldova prin proiecte concrete de infrastructură durabilă. Resursele financiare au fost alocate în tranșe, uneori fiind întârziate de anumite realități naționale cu care se confruntau statele donatoare care au acceptat invitația de a contribui la susținerea Republicii Moldova. Monitorizarea a fost organizată de Ministerul Finanțelor (*Ziarul de Gardă*, decembrie 2022), care a publicat în diferite perioade mai multe serii de comunicări, cu scopul de a asigura transparența folosirii acestor resurse.

Pe plan politic, relația a evoluat de la o retorică paternalistă, de prietenie asimetrică, la o logică de parteneriat matur, în care Chișinăul revendică autonomie decizională, iar Bucureștiul încearcă să-și redefinească rolul din donator într-un facilitator al integrării europene. Această recalibrare rămâne însă incompletă, din cauza absenței unei comunicări strategice clare care să explice publicului român și european miza cooperării. Ambiguitățile din discursul oficial au fost speculate propagandistic, iar România – deși menționează securitatea Moldovei ca prioritate – evită să comunice deschis despre implicarea sa diplomatică, economică și energetică. În contextul noii dinamici regionale, în care Ucraina a schimbat logica dosarului transnistrean și Rusia nu mai poate fi considerată mediator, Bucureștiul

are ocazia să-și reafirme rolul de actor regional relevant, cu o politică predictibilă și o solidaritate strategică lipsită de paternalism.

O monitorizare atentă arată însă că lipsa de comunicare nu este și lipsă de acțiune. Uneori intervenția a fost discretă, cum s-a întâmplat în Regiunea Autonomă Găgăuzia (Baciu, iulie 2023), sau în perioada pandemiei, când Bucureștiul și-a asumat să susțină Republica Moldova prin alocări de resurse energetice, umane, echipamente medicale sau chiar facilitând accesul la vaccin pentru locuitorii Republicii Moldova. Mai mult, statul vecin a continuat să fie principalul beneficiar al asistenței financiare pentru dezvoltare din partea României, fără ca aceasta să pretindă recunoaștere politică din partea guvernării moldovenești mai puțin pro-europene de la acea perioadă. Alteori România a intervenit mai explicit, precum în perioada completării chestionarului de aderare la UE sau în primul an de război extins împotriva Ucrainei; sprijinul acordat Republicii Moldova a venit de la București rapid și, atipic pentru burocrația românească, necomplicat – de cele mai multe ori funcționând ca ajutor de primă instanță. În februarie 2022, chiar înainte de declanșarea agresiunii extinse împotriva Ucrainei, România și Republica Moldova au semnat un acord privind implementarea programului de asistență tehnică și financiară în baza unui ajutor financiar nerambursabil în valoare de 100 milioane de euro (Portal legislativ, mai 2022). Obiectivele urmărite au fost de a încuraja coordonarea mai multor inițiative de infrastructură care să contribuie nu doar la îmbunătățirea capacităților economice (infrastructură legislativă în domeniul încurajării investițiilor) sau energetice (livrări de energie electrică către Republica Moldova, afectată de atacurile frecvente rusești asupra infrastructurii energetice a Ucrainei) ale Republicii Moldova, dar și a perspectivei investiționale a României.

În 2024, Guvernul României a aprobat prin ordonanță de urgență un nou pachet de sprijin pentru Republica Moldova, destinat continuării exportului de energie electrică și consolidării infrastructurii energetice. O altă inițiativă importantă, adoptată de Senatul României în septembrie 2023, a vizat înființarea unui fond de asistență tehnică și financiară pentru autoritățile publice locale din Republica Moldova. Acest fond, în valoare de 10 milioane EUR pentru perioada 2022-2025, avea rolul de a stimula cooperarea bilaterală la nivelul autorităților publice locale. Deși proiectele diferă ca formă, prioritățile au

rămas similare: sprijinirea reabilitării infrastructurii civile și susținerea inițiativelor menite să consolideze activitatea economică la nivel local.

Republica Moldova a fost inclusă printre „țările prioritare” în cadrul Programului Strategic Multianual pentru Cooperare pentru Dezvoltare și Asistență Umanitară în perioada 2024-2027. Rapoartele Agenției de Cooperare Internațională pentru Dezvoltare (RoAID) confirmă că Republica Moldova a rămas pentru România prioritate strategică în ultimii cinci ani. Pentru anul 2022, raportul menționează un sprijin financiar bugetar direct în sumă de 50 milioane RON pentru Republica Moldova. Raportul anual al RoAID pe 2023 arată că, în perioada 2020-2023, la nivel de interacțiuni bilaterale, Republica Moldova a beneficiat, în total, de asistență financiară nerambursabilă în valoare de 4.030.457,59 RON. În anul 2024, asistența financiară prin aceeași instituție a atins cifra de 1.808.506 RON.

În general, asistența tehnică și financiară a vizat transformări concrete, de cele mai multe ori la nivel local, ori proiecte de infrastructură comună (securitate energetică, poduri, puncte de trecere vamală, renovare de școli, grădinițe sau centre culturale) sau de facilitare a programelor care să încurajeze inițiativa locală. O mare provocare pentru ambele guverne a fost evitarea dublei finanțări a acelorași proiecte, la care și-au arătat disponibilitatea de a contribui diferiți donatori.

Republicii Moldova i s-a făcut loc în proiecte de infrastructură importante, care vor contribui la reconstrucția post-război a Ucrainei și îi vor consolida capacitatea de a se apăra: proiecte legate de infrastructura de transport și tranzit, poduri, spații de depozitare, proiecte de infrastructură energetică și economică, conectare la diferite inițiative regionale și de dezvoltare.

O altă platformă de cooperare internațională unde România joacă un rol important este Inițiativa celor Trei Mări (3SI). Într-adevăr, România a avut un rol esențial în consolidarea sa, prin găzduirea summiturilor din 2018 și 2023 și prin sprijinul oferit extinderii formatului pentru a include Republica Moldova și Ucraina. Sub administrația președintelui Klaus Iohannis, Bucureștiul a promovat o diplomatie orientată spre interconectare strategică – în domeniile energiei, transporturilor și digitalizării –, transformând România într-un facilitator între estul și centrul Europei. Prin sprijinul acordat Moldovei pentru obținerea statutului de țară asociată, România a demonstrat că inițiativa poate servi nu doar obiective

economice, ci și geopolitice, contribuind la apropierea vecinătății estice de infrastructura și investițiile europene.

În domeniul integrării europene, în perioada 2022-2025, asistența a fost organizată în jurul a două obiective specifice: întărirea capacității instituționale a Republicii Moldova în vederea aderării la UE, adică a acelor instituții publice implicate în procesul tehnic de ajustare a realităților moldovenești la cele europene, și combaterea unor consecințe ale războiului de agresiune dus de Federația Rusă împotriva Ucrainei, cu accent pe partea de asistență umanitară. Agresiunea rusă împotriva Ucrainei a mobilizat discursul instituțional, oferindu-i mai mult pragmatism, chiar mai pronunțat decât în perioada pandemiei. România pare să își fi asumat la nivel de instituții un rol mai mare și mai activ de susținere efectivă.

O provocare rămâne recuperarea pozițiilor pierdute din cauza comunicării strategice ineficiente. Altfel, toate aceste investiții românești în securitatea Republicii Moldova, mai ales economică, socială, de dezvoltare, culturală și informațională, nu vor avea rezultatele scontate.

Trăgând linie, după 2022, între București și Chișinău a fost organizat un amplu exercițiu de solidaritate strategică, relația bilaterală îndepărtându-se, cel puțin parțial, de legătura în mod tradițional dominată de un paternalism îmbrățișat de ambele părți prin sintagme precum „frații noștri de peste Prut” sau „datorie morală”. Acest paternalism a fost adesea o încercare nereușită de a armoniza discursul politic cu acțiunea concretă față de locuitorii din stânga Prutului. Bucureștiul și-a exprimat solidaritatea în momente de criză, așteptând în schimb recunoașterea unui drept de tutelă simbolică, în timp ce Chișinăul invoca o datorie morală a României de a-și asuma cu maturitate consecințele istorice ale retragerii din 1940 și urmările proclamării independenței din 1991.

Această ambiguitate a alimentat tensiuni recurente, mai ales în perioadele electorale când lideri moldoveni precum Vladimir Voronin sau Igor Dodon au promovat un discurs suveranist, prezentând statalitatea Republicii Moldova drept o valoare ce trebuie apărată de „pretențiile” României și mizând pe relația strategică cu Federația Rusă, în pofida prezenței militare ruse în Transnistria. De cealaltă parte, unioniștii au susținut că aderarea la Uniunea Europeană poate fi realizată doar prin unirea cu România – o viziune pro-europeană, dar cu o metodologie diferită, care respinge influența Rusiei și leagă integrarea de refacerea unității naționale.

Lecții învățate și greșeli persistente

După recunoașterea independenței Republicii Moldova de către România, dialogul politic bilateral a evoluat în forme variate, adaptându-se contextelor interne și internaționale. Deși România a fost exclusă din formatul oficial de negociere a conflictului transnistrean încă din anii '90, Bucureștiul a continuat să influențeze procesul în calitate sa de țară membră a Uniunii Europene, UE având rol de observator în formatul 5+2 alături de Statele Unite. În paralel, România a rămas un partener constant pentru Republica Moldova în domeniile securității politice, economice, energetice și sociale, intervenind ori de câte ori Chișinăul a formulat astfel de solicitări.

Cooperarea instituțională la nivel înalt a fost însoțită și de interacțiuni între partide și lideri politici de pe ambele maluri ale Prutului, fenomen favorizat de cursul firesc al vieții politice în cele două state. Odată cu victoria lui Traian Băsescu în alegerile prezidențiale din România, această interacțiune a dobândit și o dimensiune electorală. Totuși, dialogul și formele de cooperare au avut un parcurs oscilant: au avansat în perioade favorabile, dar au fost deseori încetinite de evenimente de politică internă sau sub presiunea contextului geopolitic.

Tensiunile discursive și politice dintre București și Chișinău au fost influențate cel mai mult de profilul psihologic și de interesele politice de moment ale politicianilor care au gestionat guvernarea pe cele două maluri ale Prutului. Deși se vorbea aceeași limbă, înțelegerea diferită a unor aspecte istorice, identitare sau a „datoriei morale” a creat perioade de incertitudine în relația bilaterală. În plus, starea *de facto* și evoluția dialogului au fost condiționate în anumite momente de contextul regional, în special de modul în care Rusia exercita presiune asupra procesului decizional de la Chișinău sau, dimpotrivă, o retrăgea.

După refuzul lui Vladimir Voronin, în 2003, de a semna Memorandumul Kozak¹ privind federalizarea Republicii Moldova, Chișinăul s-a văzut constrâns să caute alternative politice și economice la sprijinul rusesc. În acest context, autoritățile moldovenești au acceptat să își asume un parcurs de apropiere de Uniunea Europeană, concretizat prin semnarea Planului de acțiuni UE-

Moldova în februarie 2005. Motivele erau multiple: pe de o parte, Republica Moldova avea nevoie de asistență financiară și politică; pe de altă parte, se confrunța cu o vulnerabilitate energetică accentuată. Ca reacție la orientarea Chișinăului, Rusia a instituit în anii următori mai multe embargouri asupra exporturilor moldovenești de fructe și legume, folosind pârgii economice pentru a-și păstra influența. Perioada a coincis și cu o serie de tensiuni energetice în regiune care au implicat Ucraina – acuzată de Moscova că ar fi deturnat gaze din conducta Drujba –, pe fondul declarării de către noua conducere ucraineană a propriei intenții de apropiere de Uniunea Europeană.

În lipsa altor opțiuni economice și politice viabile după deteriorarea relațiilor cu Moscova, Vladimir Voronin a acceptat deschiderea unui dialog cu președintele nou-ales al României, Traian Băsescu. Deși vorbeau limbi diferite, Vladimir Voronin, limba moldovenească, Traian Băsescu, limba română, s-au înțeles. Aceasta a fost concluzia președintelui Republicii Moldova după întâlnirea bilaterală cu omologul său român. Totuși, relația avea să se complice rapid. Ca „statalist” declarat, Vladimir Voronin nu putea fi de acord cu inițiativa președintelui român de a modifica legislația românească cu privire la acordarea cetățeniei, în sensul facilitării redobândirii cetățeniei române pentru urmașii celor care au pierdut-o în urma ultimatumului sovietic din 28 iunie 1940; considera această măsură o atingere la adresa suveranității Republicii Moldova. Tensiunile au fost amplificate în 2007 când Traian Băsescu avea să lanseze, cu puțin timp înainte de aderarea la UE a României, o invitație Republicii Moldova de a lua în calcul integrarea europeană prin unirea cu România. Vladimir Voronin a evitat să răspundă public.

În paralel, președintele moldovean încerca să reconstruiască relația cu Moscova și să demonstreze loialitate, sperând să repare ruptura produsă prin refuzul semnării Memorandumului Kozak. Părea gata să reușească în 2009, însă evenimentele din aprilie au schimbat fundamental situația politică internă. Alegerile din 5 aprilie 2009, urmate de proteste masive și acuzații de fraudă electorală, au subminat serios poziția Partidului

1 „Planul Kozak” propus de Federația Rusă pentru soluționarea conflictului dintre Republica Moldova și regimul separatist din Transnistria prevedea constituirea unui stat moldovenesc federal asimetric, cu parlament bicameral și staționarea trupelor rusești pe teritoriul Moldovei timp de încă 20 de ani.

Comuniștilor. Formațiunea din Republica Moldova a pierdut capacitatea de a controla alegerea președintelui țării în Parlament, ceea ce a accentuat declinul politic al lui Voronin.

Una dintre cele mai dificile perioade din punct de vedere al comunicării strategice a opțiunilor de dialog bilateral a fost cea de după 2010. Deși la Chișinău s-au succedat mai multe alianțe declarate pro-europene (cu excepția intervalului marcat de președinția lui Igor Dodon), modul în care aceste formațiuni politice au gestionat agenda integrării europene a fost privit cu suspiciune atât de societatea civilă, cât și de partenerii externi ai Republicii Moldova. Retorica pro-europeană a Alianței pentru Integrare Europeană 1 și 2 nu era însoțită de progrese reale în domenii esențiale precum reforma justiției, consolidarea statului de drept sau creșterea transparenței guvernamentale, iar discrepanța dintre discurs și acțiune a erodat credibilitatea autorităților.

După debarcarea prin alegeri anticipate (2009) a Partidului Comuniștilor de la conducerea țării, mai multe partide pro-europene de la Chișinău au reluat sau au reconfigurat relațiile cu formațiuni politice înrudite ideologic din România. Multe partide românești au deschis reprezentanțe în Republica Moldova sau au inclus politicieni moldoveni pe listele de candidați pentru alegerile parlamentare din România – o practică încă prezentă și astăzi. Eficiența acestor strategii s-a dovedit însă limitată în raport cu obiectivele politice prestabilite ale partidelor: cetățenii moldoveni cu cetățenie română votează într-un mod mai puțin previzibil decât anticipează partidele, iar cei care ajung pe listele unor partide românești în Camera Deputaților sau în Senat au un impact redus în activitatea legislativă, remarcându-se doar sporadic prin inițiative sau declarații.

Alegerea partenerilor de dialog depindea în mare măsură de poziția și influența liderilor politici din ambele capitale. Traian Băsescu a găsit reperi firești de colaborare la Mihai Ghimpu (Partidul Liberal) sau Vlad Filat (Partidul Liberal-Democrat din Moldova) și, ocazional, la Partidul Național-Liberal din Moldova. Social-democrații au abordat un partid cu aceleași idei social-democrate, adică Partidul Democrat din Moldova (PDM), al cărui lider încă era Dumitru Diacov.

Anterior alegerilor parlamentare din aprilie 2009, social-democrații de la București menținuseră un dialog constant cu omologii lor din Republica Moldova, conduși de fostul premier Dumitru Braghiș. Evenimentele cunoscute drept „revoluția Twitter” au modificat însă configurația politică la Chișinău, iar PSD din România s-a reorientat către Partidul Democrat din Moldova, formațiune căreia i s-a alăturat și fostul partener al comuniștilor, Marian Lupu. Situația s-a complicat după ce Vladimir Plahotniuc a preluat controlul *de facto* asupra PDM. Parteneriatul dintre PSD și PDM a început să fie perceput tot mai critic, iar sprijinul necondiționat

exprimat de București pentru această formațiune politică a stârnit suspiciuni în rândul opiniei publice moldovenești. Motivele erau legate în mare parte de modul în care Plahotniuc conducea nu doar partidul, ci și instituții-cheie ale statului, consolidând un sistem de putere netransparent și profund contestat în Republica Moldova.

Oficial, comunicatele de presă emise în acea perioadă de diferite instituții ale statului român – Administrația Prezidențială sau Ministerul Afacerilor Externe – nu reflectau preocupările societății moldovenești, păstrând aceleași exprimări generale, reci și fără substanță: România va trata Republica Moldova și pe cetățenii acesteia cu respect și va contribui și în continuare la parcursul european al țării, indiferent de cine va constitui majoritatea guvernamentală. Doar în campaniile electorale apărea o retorică mai caldă, când liderii politici români reluau formula afectivă „frații noștri de peste Prut”, în încercarea de a crea o proximitate simbolică.

După 2014, Victor Ponta a preluat de la predecesorii săi acest discurs, afișând public o implicare mai activă în relația bilaterală și promovând parteneriatul cu omologul său moldovean, Iurie Leancă. În PSD exista convingerea că, prin această vizibilitate crescută, se putea contracara monopolul simbolic deținut de Traian Băsescu, perceput la Chișinău drept un lider influent și respectat. Ajutorul financiar de 100 de milioane de euro anunțat de Băsescu a dominat mult timp agenda publică și spațiul mediatic. Totuși, conform unor aprecieri, mulți consideră mandatul de premier al lui Victor Ponta drept unul dintre cele mai eficiente pentru implementarea unor proiecte bilaterale concrete, cum este lansarea proiectului gazoductului Iași-Ungheni. Evident, evoluțiile ulterioare aveau să schimbe din nou dinamica relației.

După schimbarea guvernului, în perioada mandatului de premier al lui Dacian Cioloș, a apărut în spațiul public noțiunea de „condiționare” a asistenței oferite Republicii Moldova. În funcție de rezultatele livrate, adică de reforme, asistența financiară ar fi urmat să fie intensificată. Dacian Cioloș a fost succedat în funcție de un reprezentant al Partidului Social-Democrat, Sorin Grindeanu, urmat de Mihai Tudose, tot de la PSD. Dialogul bilateral, însă, nu a suferit transformări considerabile.

În perioada în care Viorica Dăncilă a fost premier al României, iar la Chișinău fusese investită în fruntea guvernului Maia Sandu, cooperarea bilaterală s-a concentrat pe un set restrâns de proiecte de infrastructură – aproximativ 30 – selectate tocmai pentru a fi rapid implementabile. Această dinamică favorabilă avea să fie încetinită însă de schimbarea guvernării la Chișinău și de instalarea cabinetului condus de Ion Chicu, care a pus pe pauză sau a redus ritmul multor inițiative aflate în derulare. Deși România își menținea sprijinul pentru Republica Moldova, cetățenii săi și parcursul european, comunicarea politică devenea, din nou, mai dificilă.

Administrația prezidențială de la București s-a distanțat vizibil, iar, din comunicatele oficiale, poziția președintelui Klaus Iohannis părea una prudentă și reținută, rezumată frecvent la formula „privește cu atenție și îngrijorare”. În paralel, președintele Igor Dodon părea să accelereze, intenționat, degradarea dialogului bilateral, insistând că orientarea europeană nu este singura opțiune a Republicii Moldova și minimalizând necesitatea unei relații aprofundate cu România.

Această perioadă tensionată s-a suprapus cu provocările generate de pandemia de COVID-19, context în care România a continuat totuși să ofere sprijin substanțial Republicii Moldova: asistență financiară, ajutor energetic, combustibil pentru agricultori și susținerea demersurilor Chișinăului de a obține acces la vaccin, inclusiv prin mecanisme europene de protecție civilă.

Relația bilaterală avea să reîntre pe un trend ascendent abia după 11 iulie 2021, odată cu alegerea unei noi majorități parlamentare pro-europene la Chișinău, care a relansat cooperarea politică și instituțională cu Bucureștiul. În acest context, trebuie reamintit faptul că înainte ca Maia Sandu să câștige încrederea electoratului și să obțină primul său mandat prezidențial, atât ea, în calitate de lider al Partidului Acțiune și Solidaritate (PAS), cât și Andrei Năstase, liderul Platformei Politice DA (PPDA), erau priviți cu reticență la București. Acceptarea lor ca parteneri legitimi de dialog politic era serios afectată de influența lui Vladimir Plahotniuc în politica din România. Abia după alegerea Maiei Sandu în funcția de președintă a Republicii Moldova, în 2020, relațiile dintre PAS și PNL au început să se dezvolte consistent și previzibil, pe baza unei agende pro-europene comune. Anterior, PAS avusese o relație de cooperare mai strânsă cu Uniunea Salvați România (USR), această legătură fiind însă doar parțial valorificată în timp, fără a se transforma într-un parteneriat durabil sau strategic.

După declanșarea agresiunii extinse a Rusiei împotriva Ucrainei, Republica Moldova a făcut un pas decisiv spre Uniunea Europeană, depunând cererea de aderare în martie 2022 și parcurgând ulterior etapele tehnice – completarea chestionarului, obținerea statutului de țară candidată și lansarea procedurii de screening în iunie 2024. În tot acest proces, România a oferit un sprijin constant și necondiționat, atât politic, cât și tehnic, contribuind direct la elaborarea mai multor capitole ale chestionarului și la pregătirea instituțională a autorităților moldovenești pentru etapele următoare ale negocierilor de aderare. Această implicare a avut loc mai degrabă prin acțiuni concrete decât prin declarații publice, confirmând o solidaritate strategică bazată pe încredere și pe o înțelegere profundă a provocărilor regionale.

Pentru România, această formă de sprijin reprezintă mai mult decât o expresie a proximității istorice sau a angajamentului politic față de Chișinău: ea este și un exercițiu de reflecție asupra propriului proces de integrare

europenă. Sprijinul pentru formarea echipelor de negociere și transferul de expertiză revalorifică lecțiile învățate în perioada pre- și post-aderare: despre dificultățile accesării fondurilor europene, despre coordonarea instituțională și despre consolidarea dialogului cu Bruxellesul. În același timp, aceste demersuri oferă României oportunitatea de a-și redescoperi rolul de actor regional responsabil, capabil să convertească experiența sa de membru UE în instrument de politică externă.

Un exemplu concret al acestei abordări este Platforma de Sprijin pentru Republica Moldova (Guvernul Republicii Moldova, 2024), lansată în 2022 împreună cu Franța și Germania, care a coordonat asistența financiară și tehnică necesară pentru gestionarea presiunilor economice și sociale generate de contextul războiului. În trei ani, mecanismul s-a transformat dintr-un instrument de urgență într-un cadru de cooperare strategică pentru consolidarea rezilienței instituționale a Republicii Moldova (Ministerul Afacerilor Externe al României, 17 septembrie 2024). România a avut un comportament proactiv în cadrul acestei inițiative, înțelegând dintr-o perspectivă unică – prin prisma proximității geografice și a interdependențelor economice – natura complexă a provocărilor de securitate cu care se confruntă Chișinăul.

Aceste experiențe dovedesc că România poate acționa la un nivel mai înalt – diplomatic, politic, economic – în cadrul relației bilaterale cu Republica Moldova și că parametrii acestei relații creează sinergii la nivel intern și european de pe urma cărora Bucureștiul poate avea beneficii semnificative. Pe de o parte, întărirea capacității instituționale a părții române de a furniza expertiză și asistență tehnică este direct legată de continuarea consolidării propriei poziții în UE. La aproape 20 de ani de la aderarea la Uniunea Europeană, România încă acționează timid în complexul ecosistem instituțional european, iar sprijinul activ acordat Republicii Moldova pentru a face progrese în propriul proces de integrare europeană forțează autoritățile de la București să exploreze cu mai multă încredere acest ecosistem, să creeze atenție și sprijin efectiv pentru Chișinău și să folosească instrumentarul european așa cum și alte state membre UE o fac. Totodată, tocmai această muncă asiduă de lobby european și de asistență tehnică cere din partea României o **strategie de comunicare și vizibilitate la nivel european**, care să reafirme statutul României ca stat membru matur, capabil să transforme propria experiență de aderare într-un model de sprijin pentru partenerii estici. Astfel, solidaritatea cu Republica Moldova depășește dimensiunea emoțională și devine o expresie a unei **solidarități strategice fără paternalism simbolic** – una care servește deopotrivă consolidării relației cu partenerul de peste Prut și afirmării rolului României în arhitectura europeană contemporană. Mai mult, relația cu Republica Moldova este menționată și în noua „Strategie de Apărare Națională pentru perioada 2025-2030”. Documentul angajează statul român să

consolideze și să diversifice în continuare colaborarea cu Republica Moldova, cel mai important vecin, pentru a elimina sau a diminua riscurile de securitate care reies din comportamentul strategic, dar și agresiv, al Federației Ruse în Regiunea Extinsă a Mării Negre. Contribuția la securitatea statelor vecine înseamnă contribuție la propria securitate și protejarea intereselor strategice naționale.

Există și câteva erori care persistă și influențează consistența dialogului bilateral.

Printre acestea cea mai importantă se referă la ajustarea discursului politic de la București la potențiala reacție și escaladare a presiunilor Moscovei asupra procesului decizional de la Chișinău. Astfel, în diferite perioade de criză decidenții români au preferat sau au încercat în mod intenționat să promoveze o comunicare precaută, care să preîntâmpine reacții ostile din partea oficialilor ruși față de autoritățile de la Chișinău. Individual, politicienii români au acționat mai curajos, dar instituțional precauția a fost cea care a caracterizat diferitele discursuri și comunicate de presă. Mai mult, în unele situații doar după ce decidenții moldoveni au publicat poziții oficiale, au urmat și răspunsurile instituțiilor publice din România. Obiectivul de fiecare dată a fost de a minimiza această ostilitate discursivă rusă, dar efectele nu sunt cele estimate de partea română. Amenințările și presiunile politice sau șantajul economico-energetic la care a fost supusă Republica Moldova în ultimii ani nu au fost corelate cu reacțiile partenerilor români – comportamentul instituțional românesc, diplomatic fiind ușor de anticipat. Adevăratul lor scop a fost de a testa reacția Uniunii Europene și capacitatea acesteia de a-și menține coeziunea internă, care include și România.

Totuși, o reacție mai dură din partea României, de condamnare fermă a presiunii și provocărilor la care este supusă Republica Moldova, ar putea avea un efect de temperare a eforturilor rusești de a influența evenimente politice, atât la Chișinău, cât și la București.

O altă provocare care persistă în dialogul bilateral se referă la comunicarea despre asistența oferită. Cifrele se regăsesc în rapoarte sofisticate, exprimate într-un limbaj inaccesibil, care ar necesita o traducere suplimentară a performanțelor atinse. România trebuie să își asume contribuția la transformarea calitativă a Republicii Moldova, inclusiv intervenția în regiuni-problemă, cum este Regiunea Autonomă Găgăuzia. La rândul lor, autoritățile guvernamentale de la Chișinău trebuie să evidențieze cu mai multă insistență cine sunt partenerii adevărați, cât au contribuit aceștia efectiv, politic și financiar, ca Republica Moldova să reziste presiunilor externe.

O altă sursă de provocări, care afectează dialogul bilateral, o reprezintă politicienii fără viziune. Aceștia nu se raportează la electoratul din afara frontierelor naționale decât ca sursă de voturi. Cel mai recent proces democratic din România poate fi considerat un exemplu în acest sens. Unii candidați la alegerile prezidențiale din România și-au fundamentat pretențiile electorale în ceea ce privește electoratul din Republica Moldova pe relația bilaterală dintre formațiunile politice care aveau un parteneriat acest sens. Astfel, politicienii români tratează Republica Moldova ca pe o miză electorală, făcându-și un scop din a fi prezenți în spațiul informațional și complicând astfel ecuația politicii interne de la Chișinău. Tocmai acest lucru poate pune presiune suplimentară pe autoritățile moldovenești, într-o perioadă în care puținele resurse, instituționale și politice de care Chișinăul dispune ar trebui în mod prioritar direcționate către întărirea rezilienței față de războiul hibrid al Rusiei. Un alt unghi de abordare este cel a procesului de aderare la Uniunea Europeană. În acest caz, susținerea este asigurată de instituțiile publice, dublate de un discurs proactiv și responsabil din partea unor europarlamentari români (Moldpres, 29 octombrie 2025). Strategia actorilor politici interni, însă, este una greșită, pentru că pe termen lung afectează nu doar interesul politic al formațiunii politice, dar și securitatea și interesele naționale ale țării.

Concluzii și recomandări

Alegerile prezidențiale din mai 2025, la care Nicușor Dan a beneficiat de un sprijin covârșitor din partea electoratului român din Republica Moldova, au scos în evidență sensibilitatea relației dintre București și Chișinău în ceea ce privește percepția rolului și legitimității votului diasporei. În timp ce unii politicieni români au criticat alegătorii de peste Prut, acuzându-i că nu ar înțelege pe deplin realitățile din România, mesajul transmis prin vot a fost, de fapt, unul de responsabilitate și pragmatism. Opțiunea lor electorală a reflectat sentimentul utilității într-un context regional dominat de incertitudine și de războiul aflat la graniță. Totodată, votul exprimat în Republica Moldova nu a fost determinat de pozițiile oficiale ale partenerilor locali ai candidaților sau ale formațiunilor politice afiliate. Alegătorii și-au exprimat clar sentimentul de apartenență la valorile europene, dar și voința politică proprie, independent de calculele partidelor.

Contextul geopolitic generat de agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei a reconfigurat profund comportamentele politice și electorale din regiune. România și Republica Moldova au fost integrate într-un sistem comun de sprijin pentru Ucraina, fapt care a adus noi direcții de cooperare logistică, economică și de securitate. Trilaterală România-Moldova-Ucraina, consolidată după summitul de la Odessa, s-a impus ca instrument strategic pentru stabilitatea regională și pentru afirmarea României ca hub logistic și diplomatic în sprijinul Kievului.

În acest cadru, integrarea europeană a Republicii Moldova a dobândit o miză strategică suplimentară, România asumându-și rolul de catalizator al sprijinului politic, diplomatic și financiar din partea UE. Întărirea procesului de aderare a Chișinăului contribuie simultan la securizarea frontierei estice a UE și la re poziționarea României ca actor responsabil și proactiv într-o regiune aflată sub presiunea Rusiei. Direcțiile anunțate de noul președinte al României oferă premise pentru aprofundarea dialogului bilateral; totuși, succesul acestui proces va depinde de capacitatea ambelor state de a investi în securitate, infrastructură și cooperare politică, într-un moment în care ordinea internațională trece printr-o transformare accelerată.

Pentru ca acest deziderat să fie transpus în realitate, ambii parteneri trebuie să investească resurse politice, dar și umane ori financiare în sprijinul

aderării Moldovei la UE și să proiecteze mai multe dimensiuni sau perspective de cooperare.

Consolidarea relației bilaterale dintre România și Republica Moldova presupune o abordare strategică pe mai multe niveluri – tehnic, politic, energetic și societal – care să asigure continuitatea procesului de integrare europeană a Chișinăului, dincolo de ciclurile guvernamentale. În primul rând, este necesar un **transfer sistematic și etapizat de expertiză** privind procesul de negociere și aderare la Uniunea Europeană. România, valorificând experiența proprie de pre-aderare, ar trebui să extindă programele de formare destinate funcționarilor și negociatorilor moldoveni pentru a le oferi competențele necesare în etapele critice ale negocierilor. În contextul deficitului de resurse umane calificate și al migrației specialiștilor, o astfel de cooperare ar contribui la consolidarea capacității instituționale și la eficientizarea politicilor publice de integrare europeană.

În al doilea rând, România poate juca în continuare un rol esențial în **mobilizarea sprijinului politic și diplomatic la nivel european**, acționând ca un „avocat” al Republicii Moldova în capitalele Uniunii. Consolidarea acestei dimensiuni presupune o implicare activă în dialogul cu statele membre sceptice față de extindere (precum Olanda, Austria sau unele state nordice) și o promovare mai vizibilă a importanței strategice a Chișinăului pentru securitatea regională și stabilitatea frontierelor estice ale UE. Totodată, Bucureștiul ar trebui să continue să contribuie la **transformarea Platformei de Sprijin pentru Moldova** dintr-un mecanism de gestionare a crizelor într-un instrument durabil de coordonare a asistenței politice, economice și instituționale. „Triunghiul” diplomatic format de România, Franța și Germania a constituit coloana vertebrală a arhitecturii platformei, asigurând coordonarea politică la nivel înalt și direcționarea eforturilor internaționale către domeniile de maximă vulnerabilitate ale Republicii Moldova. Pentru România, designul platformei a oferit cadrul ideal pentru a transforma dialogul său bilateral aprofundat cu Parisul și Berlinul într-o forță de mobilizare globală în sprijinul Chișinăului. Este important ca România să transpună lecțiile învățate în cadrul Platformei de Sprijin în alte domenii de politică externă.

Pe de altă parte, există și decizii interne recente precum propunerea de reorganizare a Departamentului pentru Relația cu Republica Moldova. Această decizie a

guvernului român evidențiază fragilitatea formulei instituționale și accentuează în anumite momente lipsa unei viziuni coerente care să depășească ciclurile politice sau prioritățile bugetare.

Pe dimensiunea energetică, **finalizarea proiectelor de interconectare** – Strășeni-Gutinaș, Bălți-Suceava, Iași-Ungheni – și creșterea importanței strategice a rețelei Isaccea-Vulcănești sunt pași cruciali pentru asigurarea independenței energetice a Republicii Moldova. Aceste proiecte nu doar reduc vulnerabilitatea energetică a Chișinăului, ci și creează legătura între infrastructura sa și sistemul energetic european, consolidând interdependența economică bilaterală. România ar trebui să promoveze o cooperare mai eficientă în ce privește implementarea acestor proiecte și să mobilizeze parteneriate europene care să sprijine reziliența energetică a regiunii.

O altă direcție importantă vizează **contracacarea campaniilor de dezinformare și consolidarea comunicării strategice**. România poate sprijini autoritățile moldovenești în gestionarea crizelor de imagine și în combaterea acțiunilor hibride ale Federației Ruse care vizează state membre ale Uniunii Europene, oferind expertiză în comunicare publică și coordonare interinstituțională. O comunicare strategică eficientă ar reduce vulnerabilitățile interne ale Republicii Moldova și ar proteja capitalul politic acumulat în dialogul cu partenerii europeni.

În fine, cooperarea bilaterală trebuie să includă o **dimensiune societală și politică extinsă**, menită să întărească încrederea și coeziunea socială pe cele două maluri ale Prutului. Este necesară crearea unor **mecanisme permanente de consultare politică** între partidele din România și cele din Republica Moldova, independent de ciclurile electorale, pentru a

asigura coerența și continuitatea proiectelor comune, dar și pentru a diminua impactul pe care îl pot avea anumite mesaje anti-europene, din partea unor lideri eurosceptici, care încurajează discursuri extremiste sau mesaje aliniate la tendințele promovate insistent de Rusia în anumite state membre ale Uniunii Europene. Prezența unor asemenea mesaje afectează nu doar imaginea Uniunii Europene în calitate de putere normativă, dar și proiecția unei comunicări și înțelegeri corecte despre contribuția pe care a avut-o deja această organizație regională la securitatea Republicii Moldova. Parteneriatele locale, proiectele educaționale sau de infrastructură transfrontalieră, precum și **implicarea tinerilor și a femeilor** în viața politică pot deveni instrumente de consolidare a încrederii și a legitimității democratice.

Astfel, integrarea europeană a Republicii Moldova nu trebuie să fie percepută doar ca un proiect tehnic sau diplomatic, ci ca o **viziune comună, împărtășită de ambele societăți**, capabilă să genereze solidaritate reală și un sentiment comun de apartenență la spațiul european.

România a demonstrat în ultimii ani mai multă consecvență în sprijinirea Republicii Moldova, adaptându-și abordarea de la un discurs simbolic la unul pragmatic, centrat pe securitate, dezvoltare și susținere a procesului de integrare europeană. De asemenea, a contribuit într-o manieră esențială la întărirea capacităților de apărare a securității țării vecine. Totuși, lipsa unei comunicări strategice eficiente limitează vizibilitatea acestui sprijin și lasă loc confuziilor și manipulărilor în societățile ambelor state. Consolidarea dialogului politic și o asumare mai vizibilă a rolului său regional, în calitate de țară membră a Uniunii Europene și a Alianței Nord-Atlantice, ar putea transforma contribuția României într-un pilon recunoscut al securității și stabilității la frontiera estică a Uniunii Europene.

Bibliografie:

Alegeri prezidențiale 2025, turul 2, 18 mai 2025, accesibil la: <https://rezultatevot.ro/alegeri/prezidentiale-turul-2-2025/rezultate?nivel=D&tara=MD>

Baciu, Ana, „În ultimii opt ani, găgăuzii au beneficiat de investiții de peste 224 de milioane de lei din partea UE”, *Agora*, 13 iulie 2023, accesibil la: <https://agora.md/2023/07/13/in-ultimii-opt-ani-gagauzii-au-beneficiat-de-investitii-de-pest-224-de-milioane-de-lei-din-partea-ue>

Euronews, „Propunerii MAPN: Românii din străinătate, protejați de Armată, în caz de pericol, iar operatorii economici esențiali ar putea fi militarizați”, 3 aprilie 2024, accesibil la: <https://www.euronews.ro/articole/propunerii-mapn-romanii-din-strainatate-ar-putea-fi-protejati-de-armata-in-caz-de>

Fruntașu, Iulian, *Eseu asupra încremerii. O istorie subiectivă a Republicii Moldova*, Cartier, Chișinău, 2019.

Guvernul Republicii Moldova, Platforma de Parteneriat pentru Moldova, accesibil la: <https://gov.md/ro/platforma-de-parteneriat-pentru-moldova>

Hotnews, „România donează 6.000 de tone de motorină Republicii Moldova. Prima tranșă a ajuns deja peste Prut”, 18 mai 2021, accesibil la: <https://hotnews.ro/romnia-doneaza-6-000-de-tone-de-motorina-republicii-moldova-prima-transa-a-ajuns-deja-pest-prut-1558131>

Monitorul Oficial, „Acord din 11 februarie 2022 între Guvernul României și Guvernul Republicii Moldova privind implementarea programului de asistență tehnică și financiară în baza unui ajutor financiar nerambursabil în valoare de 100 milioane de euro acordat de România Republicii Moldova”, publicat în Monitorul Oficial nr. 463 din 9 mai 2022, accesibil la: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/254978>

Ministerul Afacerilor Externe al Federației Ruse, „Concepția de politică externă a Federației Ruse, aprobată prin decretul președintelui Federației Ruse Vladimir Putin”, 31 martie 2023, accesibil la: https://www.mid.ru/ru/detail-material-page/1860586/?T-SPD_101_R0=08765fb817ab200096b8b0b2402d132c489f8aef66acf14c822bcb-4359237005376440f8dd3d26c70835ebf151143000101af437506d422f83b-9ba9b3992d4657bf7b63f51d6fcbc0bc26427a192e11ecdcc2c122be467fac5601fd7a15ea6f

Ministerul Afacerilor Externe al României, „Declarația comună a miniștrilor afacerilor externe ai Franței, Germaniei, României și Republicii Moldova, co-președinți ai celei de-a cincea Conferințe Ministeriale a Platformei de Parteneriat pentru Republica Moldova”, Chișinău, 17 septembrie 2024, accesibil la: <https://www.mae.ro/node/65435>

Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova, „Împreună #MAI puternici: Republica Moldova a aderat la Mecanismul de protecție civilă al Uniunii Europene”, 23 septembrie 2023, accesibil la: <https://mai.gov.md/ro/node/8169>

Ministerul Afacerilor Externe al României, „Raportul național privind asistența oficială pentru dezvoltare acordată de România în anul 2020. Activitățile realizate în cadrul politicii de cooperare internațională pentru dezvoltare și asistență umanitară, finanțate din fonduri publice”, decembrie 2021, accesibil la: https://www.mae.ro/sites/default/files/file/anul_2022/2022_pdf/raport_național_aod_2020_ro.pdf

Ministerul Apărării Naționale a României, Proiect Legea apărării naționale a României, București, 1 aprilie 2024, accesibil la: https://sg.mapn.ro/proiecte/legea_apararii_nationale_a_romaniei_660aa6d057330.pdf

Ministerul Justiției, Autoritatea Națională pentru Cetățenie. Informare Publică – 29.10.2025, accesibil la: <https://cetatenie.just.ro/informare-publica-29-10-2025/>

Ministerul Sănătății al Republicii Moldova, „O echipă de 22 de medici și 10 paramedici au plecat în România pentru a oferi sprijin în lupta cu pandemia”, 18 octombrie 2021, accesibil la: <https://ms.gov.md/comunicare/o-echipa-de-22-de-medici-si-10-paramedici-au-plecat-in-romania-pentru-a-oferi-sprijin-in-lupta-cu-pandemia/>

Moldpres, „Biroul Parlamentului UE la Chișinău, inaugurat pe 7 noiembrie. Roberta Metsola va fi prezentă la eveniment”, Chișinău, 29 octombrie 2025, accesibil la: <https://w.moldpres.md/rom/ue-1/biroul-parlamentului-ue-la-chisinau-inaugurat-pe-7-noiembrie-presedinta-parlamentului-european-roberta-metsola-va-fi-prezenta-la-eveniment>

Portal legislativ, Legea nr. 299 din 13 noiembrie 2007, actualizată până la data de 25 ianuarie 2017, accesibil la: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/185388>

Președinția României, „Participarea Președintelui României, Nicușor Dan, la cel de-al patrulea Summit Ucraina- Europa de Sud-Est”, București, 11 iunie 2025, accesibil la: <https://www.presidency.ro/ro/media/participarea-presedintelui-romaniei-nicuser-dan-la-cel-de-al-patrulea-summit-ucraina-europa-de-sud-est>

Președinția României, „Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2025-2030”, 26 noiembrie 2025, accesibil la: <https://www.presidency.ro/ro/media/csat/strategia-nationala-de-aparare-a-tarii-pentru-perioada-2025-2030>

Reprezentanța Comisiei Europene, „Moldova aderă la Mecanismul de protecție civilă al UE, 29 septembrie 2023”, accesibil la: https://romania.representation.ec.europa.eu/news/moldova-adera-la-mecanismul-de-protectie-civila-al-ue-2023-09-29_ro

TVR Info, „Suceava: Hub-ul umanitar pentru sprijinirea cetățenilor ucraineni a devenit funcțional”, 9 martie 2022, accesibil la: https://tvrinfo.ro/suceava-hub-ul-umanitar-pentru-sprijinirea-cetatenilor-ucraineni-a-devenit-funcional_901305/

Ziarul de Gardă, „Ministerul Finanțelor: «Peste 420 milioane de euro, transferate în bugetul de stat după cele trei conferințe ale Platformei de Sprijin pentru Moldova»”, 22 decembrie 2022, accesibil la: <https://www.zdg.md/stiri/stiri-economice/ministerul-finantelor-pest-420-milioane-de-euro-transferate-in-bugetul-de-stat-dupa-cele-trei-conferinte-ale-platformei-de-sprijin-pentru-moldova/>

Despre autoare:

Angela Grămadă este președinta Asociației Experts for Security and Global Affairs, România, expertă specializată pe cercetarea spațiului ex-sovietic, în special pe studierea relațiilor dintre Federația Rusă și statele membre ale Parteneriatului Estic. De asemenea, este autoarea mai multor proiecte de analiză și studiu care au ca obiect de cercetare procese de politică internă și externă din Ucraina.

Prietenie asimetrică. O evaluare critică a relației dintre România și Republica Moldova

După 2022, relația bilaterală dintre România și Republica Moldova a evoluat de la simbolismul fraternității și retorica paternalistă a „datoriei morale” către o solidaritate strategică fundamentată pe cooperare pragmatică și parteneriat matur. Dacă anterior sprijinul acordat de București – inclusiv în perioada pandemiei, prin asistență energetică, umanitară și medicală – a fost preponderent discret, noul context de securitate generat de agresiunea rusă împotriva Ucrainei a determinat o implicare mai explicită, rapidă și mai puțin birocratică a României. Relația s-a recalibrat astfel către o logică de parteneriat în care Republica Moldova își afirmă autonomia decizională, iar România își redefinește rolul din donator într-un facilitator al integrării europene, valorificând propria experiență de pre- și post-aderare.

Exercițiul de solidaritate strategică de după 2022 demonstrează că România poate acționa la un nivel mai înalt – diplomatic, politic, economic – în cadrul relației bilaterale cu Republica Moldova și că parametrii acestei relații creează sinergii la nivel intern și european de pe urma cărora Bucureștiul poate avea beneficii semnificative. Întărirea capacității instituționale a părții române de a furniza expertiză și asistență tehnică este direct legată de continuarea consolidării propriei poziții în UE. La aproape 20 de ani de la aderarea la Uniunea Europeană, România încă acționează timid în complexul ecosistem instituțional european, iar sprijinul activ acordat Republicii Moldova pentru a face progrese în propriul proces de integrare europeană forțează autoritățile de la București să exploreze cu mai multă încredere acest ecosistem, să creeze atenție și sprijin efectiv pentru Chișinău și să folosească instrumentarul european așa cum și alte state membre UE o fac.

Mai multe publicații ale Friedrich-Ebert-Stiftung România pot fi găsite aici:

➤ <https://romania.fes.de/ro/publicatii.html>